

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Nedendir bilinmez, bilimsel kuruluşlarda hayvanlara uygulanan kötü davranışlara tepki gösteren örgütlerle ilgili yazım beklemediğim ölçüde tepki aldı. Belli ki, insan haklarını ve hukuk meselelerini, o yazıda belirttiğim gibi, sadece

'insan' ve 'pozitif hukuk' bağlamlarında düşünmekten epey sıkılmışız. Bunların üstünde düşünürken bu konuda yayımlanan yeni bir araştırmanın sonuçları önüme geldi.

İngiltere'de, yapılan bir çalışmada 1004 deneğe hayvanların bilimsel araştırmalarda kullanılması konusunda ne düşündüğü sorulmuş. Sonuçlar oldukça ilginç ve değişken. Mesela erkeklerin yüzde 52'si hayvanların bilimsel denemelerde kullanılmasını destekler, yüzde 31'i buna karşı çıkarken, kadınlar yüzde 41, yüzde 41 ikiye bölünüyor. Genç kuşak, insanlar için üretilen ilaç denemelerinde bile hayvanların kullanılmasından vazgeçilmesini istiyor. 18-24 yaş arasındaki insanların yüzde 44'ü bu uygulamalara kesinkes karşı. Bu yaş grubunun yüzde 35'i uygulamaları destekliyor. 25-34 yaş grubuna geçildiğinde, uygulamayı, kitlenin yüzde 47'si

Hayvanlar ve ihtiyarlar

istememezken yüzde 31'i istiyor.

Bu arada ilginç bir sonuç da deneklerin siyasal tercihleri için içine girince çıkıyor. Muhafazakârların yüzde 59'u uygulamalardan yana tavır alıyor. İşçi partisi yandaşları yüzde 43 karşı, yüzde 41 yandaş olarak görüş bildiriyor. Bütün bunlar bana dikkat çekici görünüyor. Fakat işin çok çarpıcı bir başka yanı var ki, asıl onun üstünde durmak istiyorum. Yaşlar ilerledikçe hayvanların deneylerde kullanılmasını isteyenlerin oranı şaşırtıcı biçimde artıyor. 35 - 64 yaş grubundakilerin yüzde 49'u uygulamaları desteklerken, tepki gösterenlerin oranı yüzde 35'e iniyor. Ama asıl 'dramatik' olanı 65 yaş ve üstü grup. Yüzde 59'u onay verirken karşı çıkanlar sadece yüzde 25. Bu durumu nasıl açıklamak gerekir?

Evet, gerçekten de nasıl açıklamak gerekir? Belki bu yaş grubundakiler daha fazla hastalanıyor, daha sağlıksız, doğal olarak, ilaca, tıbbi müdahalelere daha çok gereksinim duyuyor, o nedenle de kendilerini rahatlatmak için uygulamaların bir an önce sonuçlanmasını istiyor, bekliyor ve bu mantık içinde uygulamaları destekliyor. Bu herhalde çok yalanlanmayacak, çok yanlışlanmayacak bir akıl yürütme. Umut, tıpta ve bilimde olunca, sonuç alınsın da nasıl alınırsa alınsın diyenlerin sayısı hızla artıyor. Dolayısıyla insan tekinin kendi gereksinimleri söz konusu

olunca 'etik' çekinceler, dikkatler geriye itilebiliyor.

Bunlar tamam ve anlaşılabilir şeyler. Fakat ben bir de işin görünmeyen yanında yer alan bir 'kurgusal' nedene değinmek istiyorum. Acaba, 65 yaşın üstündekilerin gösterdiği bu tepkiyi, yaşlanmanın getirdiği bencillikle, acımasızlıkla, katılaşmayla açıklamak mümkün mü? Yaşlıların daha çok yüz yüze kaldığı yalnızlık duygusunun bu anlayışın oluşumunda bir katkısı yok mu? İnsanlığın en acımasız olduğu ilk çocukluk dönemiyle ona bir hayli benzeyen son yaşlılık dönemi bir de bu katılık ve 'insafsızlık' noktasında mı kesişiyor?

Bilmiyorum, ama işte bunlar aklıma geldi. Sonra anladım ve anımsadım ki, bu sorun daha çok ihtiyarların sorunudur ve her yaşlı ihtiyar değildir. Benim yaptığım bu akıl yürütme de yaşlıları değil ihtiyarları göz önünde bulunduruyor. Zaten Nazım Hikmet'in, ihtiyarlıktan uzak, çok ama çok gençlik yıllarımda belleğime saplanıp kalan, bir şiirindeki o bıçak keskinliğindeki son iki dizesi bunu bir bıçak gibi saptamıyor muydu: 'Etin gevşemesine bir başka tabir gerek, /zira ki ihtiyarlamak: kendinden başka kimseyi sevmemek demek.'

Kimse kızmasın, alınmasın, kimseyi suçladığım filan yok, sadece kendi ihtiyarlığımla bir hesaplaşma yaşıyorum; ihtiyarlık aynasında kendime bakıyorum.